ANY I - N.º 27 **15 cèntims** 29 OCTUBRE 1921

CATALVNYA SOCIAL

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: BAIX ST. PERE, 1, 3 1 5, BARCELONA APARTAT 273 TELEF. 1114

Els diners del joc

Els catòlics de Tarragona ens han donat una lliçó molt aprofitable amb la campanya contra l'admissió de donatius procedents del joc. Pràcticament, les entitats de beneficencia de la ciutat imperial refusen noblement aquestes almoines; i teòricament, el clero de l'arxiprestat de Tarragona ha plantejat el cas en el terreny de la moral i ha resolt en sentit negatiu sobre la licitut de l'admissió d'aquests donatius.

Ens ha repugnat sempre que les nostres entitats benèfiques, i especialment aquelles que porten un marcat segell religiós, extenguessin la mà per a rebre uns miserables diners procedents de l'organització d'un vici social tan asquerós com el del joc. Però hem callat fins ara, perquè en nostra ciutat el mal té una fondaria tan gran, que ens feia por el posar-lo del tot al descobert.

Mes avui que els germans de Tarragona han parlat d'una manera clara i contundent, suposaria en nosaltres una covardia el seguir callant.

Més a més, mentre el repartiment s'ha limitat a hospitals, assils, orfanats, cases de caritat, etz., el callar tenia atenuacions molt comprensibles. Però quan al costat d'aquestes entitats n'han aparescut d'altres que porten un marcat caràcter religiós, que s'honren amb la denominació d'un Sant, que son directament patronades i dirigides per ordres religioses, i fins que son principalment pietoses encara que sostinguin una que altra escola o patronat, ja la rojor ens puja a la cara i no podem llegir amb calma aquesta llista mensual que es publica als diaris per augmentar l'escàndol.

Això, socialment, suposa, primer la *tolerancia*, i segon, l'*organització* del joc i de l'administració del fons procedents del mateix. De manera que de la mà de l'home que posa els diners damunt la taula de bacarrat a la mà que reparteix i a la que rep conscientment els diners procedents d'aquells i que aquells han produit, s'hi exten una cadena que lliga a tots en una sola institució social: *el joc organitzat*.

I d'això n'esdevé la covardia en combatre el joc, l'aminoració de l'aversió que el joc se hauria de tenir, un reclam en favor del joc amb el pretext d'afavorir els pobres, una tàcita aprovació del mal, una franca col-laboració a l'obra detestable i, darrerament, un augment del vici.

I que el darrer es veritat no ens ho deixaran negar, per disort, els centenars de circols, casinos, cabarets, concerts, etz., on a Barcelona es juga ¡com poques vegades s'havia jugat!

EL QUE PASSA

ESPANYA ENDINS

Per fí s'ha obert el Parlament. Ja s'han desfet els lligams que subjectaven la premsa, aixecant el Govern la previa censura! Heus'aquí dos aconteixements, que, sobretot per la premsa de Barcelona, subjecta a censura des de temps immemorials, no deixen de produir certa satisfacció.

I per cert que les primeres sessions del Congrés han esdevingut molt interessants. Els diputats Srs. Martínez Campos i Solano, i l'ex ministre de la Guerra Sr. Vescomte de Eza, han posat al descobert coses que l'opinió pública sospitava ja, però que es resistia a creure per la propia enormitat de les mateixes. ¡Llàstima que al costat d'aquestes censures i d'aquesta aspror de veritats no s'hi hagin senyalat camins a empendre i notes optimistes i instructives! Així això hauria pogut esdevenir útil; mentre que ara ens temem que no resultarà més que destructor, Que tot això devía esser dit, es induptable. Ara que en l'escullir la forma i el moment es allí on havia de raure el talent dels polítics.

En Maura estigué bé en el discurs-programa de Govern. Sobri, senzill, clar, sense aparositats ni escarafalls patrioters, fou la seva oració l'obra d'un estadista dels temps moderns. El clar que certa premsa ha trobat pobre el discurs, però no hi fa res; es aquesta la premsa de la mai acabada «Marcha de Cádiz», que potser hauriem ja d'enterrar definitivament.

¡I es començà a parlar de crisi en el precis moment d'obrir les Corts! ¡que Deu conservi el seny de la nostra gent política! Precisament en aquest moment en que tenim guerra a l'Africa, en que sembla que ha arribat l'hora de resoldre definitivament el plet de les Juntes de defensa militars, i en que'ls problemes d'aranzels, llei del Banc, pressupostos, etz., haurien d'esser resolts per un Govern fort i plè del prestigi màxim, els nostres politiquets tornen a jugar a personalismes. ¡Com sempre! No tenen esmena. De totes maneres no creiem que passi res de nou en l'esfera del Govern, per ara.

El nostre exèrcit ha ocupat Mont-Arruit, trobant pel camí uns 800 cadàvers de soldats morts, procedents de la desfeta del Juliol darrer. Sembla, doncs, que es va acabant la primera tasca que s'havien imposat les nostres tropes d'arribar a la ratlla del riu Kert. Ara manca que'l Govern defineixi criteri en aquesta materia, i el Govern ho deixa a les Corts, ¿què faran aquestes?

Una carta del general Cabanellas, i el discurs del Vescomte d'Eza han produit sensació, ¿que'n sortirà?

ESPANYA ENFORA

El veredicte en la qüestió de l'Alta Silesia ha produit fonda contrarietat a Alemania. Tant, que entre això i el no haver aixecat els aliats les restriccions sobre la producció a la Conca del Ruht, el Gabinet Wirth s'ha vist obligat a presentar la dimisió. En aquestes hores s'està tramitant la crisi a Alemania, i la solució sembla més dificil cada vegada. Sembla, però, que en definitiva l'única solució viable serà la del propi Canciller Wirth.

Per a la solució de l'assumpte de l'Alta Silesia i per a llimar asprors, hi ha a Alemanya una forta corrent d'opinió en pro d'una *entente* directa amb Polonia.

L'exemperador d'Austria, Carles, ha abandonat el seu estatje de Suissa, i amb aeroplà s'ha trasladat a Hungría, on posant-se al front de les seves tropes adictes s'ha llençat cap a Budapest en una temptativa de restauració monàrquica. El Govern hongarès ha resistit, i es diu que an aquestes hores l'exemperador ha sigut fet presoner per l'exèrcit governamental. Era inútil de totes maneres la temptativa, per quant l'*entente* gran i la petita l'hi havien posat formalment el veto.

Segueix an aquestes hores reunida la Conferencia anglo-irlandesa. No s'esperen de la mateixa solucions de concordia, ja que Anglaterra fa qüestió sense discusions el seguei-xement de la seva sobirania; i Irlanda, en canvi, sembla que s'hi oposa fermament. A l'ensems, un comunicat de Mr. De Valera al Papa ha suscitat les ires del Govern anglès, i darrerament es diu que Lloyd George ha remès un ultimatum a Irlanda, que no se sap com aquesta contestarà. De totes maneres la solució no clareja per enlloc.

¡I es va acostant ja la Conferencia de Washington! Tots els paissos han designat els seus representants, i sembla que els Estats Units es mostren entussiasmats amb la seva iniciativa. Veurem com aquesta serà desentrotllada, i veurem quin resultat s'en obté.

El fet polític mes notable a Italia es el

Congres del Partit Popular reunit a Venecia, en el qual hi regna la més franca cordialitat i en el que's discuteixen temes veritablement interessants, no solament per a Italia, sino també per a tots els partits catòlics del mon europeu.

El Govern Briand ha conseguit consolidar la seva situació política? Es induptable que la personalitat política d'aquest home es avui la més forta de França i una de les més fortes d'Europa.

A Portugal ha esclatat i triomfat una revolució més; han sigut morts quatre Ministres... i prou. ¡La pau, com de costum, regna entre «Os Lusiadas»!

ONESELF.

El problema dels salaris

El qe diu l'Esglesia en ço que's refereix al salari tot bon cristià ho sap. Les prescripcions de la *Rerum Novarum* en aquest punt no son més que la doctrina del Sant Evangeli aplicada als temps presents.

Però no és aquest precisament el punt d'obir del nostre article del 15 d'aquest mes aquí publicat amb el títol: *LA QUESTIO DELS SALARIS*. Per ara és insoluble, i que ara ens posa la ploma als dits.

Es tracta del batibull que arreu del món hi ha en aquesta qüestió dels salaris, vital, vitalíssima per a tothom, encara que del salari no visqui, perquè el tipus del salari tard o d'hora afecta essencialment i universalment a tota la economia, amb derivacions, molt perilloses de vegades, a la politica.

Per ço, al trobar-nos amb un document lluminós en la materia i d'autoritat de gran ralleu, hem cregut del cas treure'l a col·laboració en les planes de CATALUNYA SOCIAL perquè, además de refermar autoritzadament el criteri que sura en el dit article, aclareix certs dubtes i dona normes savies i prudents que cal aprofitar i expandir.

Ens referim al *Manifest-Programa* que amb el lema *La Reconstrucció i els catòlics dels Estats Units* fou publicat amb les firmes dels qüatre Bisbes delegats pel Episcopat yanqui al «Comité Nacional Catòlic de Guerra», el any 1919.

Aleshores, el mateix que ara, el problema dels salaris era candent i apassionava de debó, i els esforços per fer-los baixar tant per part dels governs com pels elements patronals, eren naturalment extraordinaris.

Els respectabilíssims firmants del *Manifest-Programa* diuen resoltament que, si bé certs salaris elevats anormalment per les necessitats de la gran guerra i an ella especialment lligats, finida aquesta no poden mantenir-se, no així en el que toca als demés salaris.

«*Quan a la gran majoria dels treballadors no podrà imposar-se ni admetre cap reducció de salaris,* diuen terminantment els venerables Prelats yanquis, apoiant-se en dos raons concluients: primera, perquè el promedi dels salaris fou elevat a mesura del cost de la vida; segona, perquè en els Estats Units, tan els homes com les dones sens distinció, no rebien, l'any 1915, en la immensa majoria dels cassos, el salari vital, (que és l'any en que comença l'alça del cost de la vida).

I en això pot posar-se el nom d'Espanya (i fins el de totes les nacions), allí on hi ha el nom dels Estats Units.

Aqueixa anomalia, vinguda a normalitat, era allavors ben bé mondial.

El procès de la puja dels salaris durant els anys de la Guerra Gran és encara viu, no és pas tancat encara.

El procès de la baixa dels salaris, tantost iniciat, suscita infinitat de conflictes i, ara per ara, sembla quasi estancat. Suaument prosegueix la tasca de sa numeració sense perdres de vista els principis del mentat *Manifest-Programa*, d'innegable evidencia.

¡Es llàstima que no poguem aduir altres raons i consideracions fortes i convincents que en dit Document resplandeixen; mes no volem posar punt an aquestes ratlles sense extractar del mateix unes altres que'ns agrairan sens dubte els nostres llegidors:

«*Es necessari de que a canvi d'un salari just, ell vé obligat a prestar al seu patró i a la societat una jornada de treball concenciós, i que la seva situació no millorarà jamai sensiblement si ell definitivament no abandona la pretensió de rebre un salari màxim a canvi d'un mínim de treball.*

Els capitalistes, per la seva part, han de adoptar un altre punt de vista. Ells deuen apendre una lliçó que tenen certament oblidada: que la riquesa és un mandat, que el seu afany de guanyar és insuficient per a justificar la creació d'un afer, i que existeixen beneficis honestos, un interés honest i preus honestos.»—*J.*

Tarraco docet

Bé es pot dir això de la ciutat que està actuant de farell esplendorós de moral cristiana i de cívica vigoria. Al número passat extractí el document: la solució canònica de un Cas de Moral, lliçó definitiva que la clerecia, tarraconense dona, amb doctrina la oportunitat de la qual és notabilíssima i jo espero que serà generosa en fruits, no ja sols en la ciutat arquebisbal, on sembla que ja és total la victoria, sinó a la nostra en aquest punt tan desgraciada Barcelona. Quin contrast! Pocs dies després d'apareixer al diari tarragoní «*La Cruz*» la reprobació teològica del cobrar diners del joc les associacions religioses de caritat, sortia a la premsa barlonina, el 21 d'Octubre, la llista oprobiosa del repartiment de 238.000 pessetes entre cent seixanta entitats benèfiques, de les quals cent vint o cent trenta son institucions religioses i catòliques, sota el títol ben patent i inequívoc, tant com avergonyidor: «*DINERS DEL JOC*».

Contrasta, doncs, aquesta corrúa de les congregacions i assils que fan al Govern Civil de Barcelona humiliant avantsala pidolaire, amb la dignitat de les entitats similars tarragonines. Fa dos números publicavem íntegra la breu i contundent lletra de les Germanetes dels Pobres de la capital del Camp, que no volen el diner del diable. Ara reproduirem les declaracions de la Superiora de les Germanes Oblates, la qual visitada per un redactador de «*La Cruz*» demana fes constar «*que jamai reberen les Oblates quantitats sabent l'origen de llur procedencia i els mitjans amb els quals foren recaptades, doncs que hauria bastat la més petita sospita de que procedissin del joc per a que haguessin rebutjat el donatiu.*» «*Encara, ens deia la Superiora,* (segueix el confrare), *encara hi ha Providencia, i malgrat que la nostra obra benèfica passa desapercebuda per a moltes persones de Tarragona que deurien coneixer-la, i que vivim de la caritat pública, no estem en un estat tan precari i necessitat que tinguem de recorrer a justificar amb nostres peticions un vici tan pervers com el del joc. Dedicar-se* (prestin atenció els llegidors a n'aquest eloqüent judici) *a la gran obra de recullir les noies abandonades, tal volta perquè els seus pares foren jugadors empedernits, i fomentar per altre banda, sota pretext d'una mal entesa caritat el funest joc, seria un contrassentit, i una cosa que repugna a nostra propia conciencia.*»

Un contrassentit i una cosa que repugna a la conciencia. ¿Senten això les institucions barcelonines? Doncs escoltin ara la lectura d'aquesta altre lletra, que és de l'Acció Catòlica de la Dona, i diu així: «*Essent un dels principals fins de l'Acció Catòlica de la Dona la defensa dels interessos morals i materials de les dones i dels infants i considerant d'altre banda aquesta Associació que el jugar als jocs prohibits és un dels vicis més deplorables, causant de la ruina de les families en les quals son sempre aquells* (vol dir les dones i els infants), *les primeres víctimes dels estralls del funest vici, no poden menys que adherir-se a la justa campanya que el periòdic catòlic* «La Cruz» *de sa molt digne direcció, vé sostenent, de temps, contra el joc.*

»*De conseqüent, la Junta Diocesana de la sosdita «Acció Catòlica», de conformitat amb la Comissió assesora, en sessió d'ahir, acordà significar a vosté per mitjà de la present comunicació son més sincer aplaudiment per la referida campanya, oi més oferint-li son apoi incondicional i actuació per quant convingui en son favor.—Déu el guard molts anys.—Tarragona, 4 d'Octubre de* 1921.—*La Presidenta, Concepció de Muller, Vda. de Rabassa; La Secretaria, Concepció Fuster.—Senyor Director del periòdic catòlic «La Cruz».*

»*Cap comentari,*—diu aquest,—*hem de posar-hi, car aquestes lletres ja diuen el perquè de l'ahessió: el defensar els drets de la dona, que és qui més sofreix els tràgics efectes de tant repugnant vici.*»

¿Què hi diran a n'aquest exactíssim motiu les juntes directives de tantes Dames de Catequístiques i Mares Catòliques i Filles de Maria i tantes dotzenes d'entitats religioses femenines que a Barcelona paren la mà a la subvenció infamant del croupier? Amb molta raó digué un, en veient la llista de les que cobren, que era aquesta una singular manera d'entrenar-se en l'exercici del sufragi femení. Si per un grapat de pessetes es venen la integritat de cristianes i adhuc la dignitat social de mares, germanes i filles com no s'han de vendre el vot al primer desvergonyit que passi escampant l'or del soborn electoral?

«*Justament*, segueix el diari, referint-se encara a la mateixa entitat, *la «Acció Catòlica de la Dona» es dels qui més alt pot parlar, car malgrat tractar-se d'una institució benèfica, ja des del principi adoptà l'acord de no rebrer cap subsidi procedent del joc, i de fet, quan en certa ocasió els hi fou ofert,*

el rebutjaren. No obstant, jamai li ha faltat, ni li mancarà, l'apoi de les persones honrades per a complir ses altres finalitats en escoles, classes especials, conferencies, biblioteques, borses de treball, etz. Exemple pràctic de ço que deiem ahir (es refereix al Cas Pràctic de Moral, que els llegidors nostres ja coneixen) *confiar més en Déu i en sa Providencia, que en els diners del diable.*» (*La Cruz*, 8 Octubre).

Seguidament inserta a la mateixa edició, una lletra signada «Un suscriptor», que després de felicitar-los per la publicació del Cas de Moral anuncia que en endavant «*afavorirà de preferencia amb ses almoines a les institucions benèfiques que rebutgin l'or de l'immoralitat i que les negarà a les que li consti acceptin baix qualsevol pretext aquest diner deshonrat*».

El dia 13 hi surt el telegrama que la Premsa, agrupant els diaris «*La Cruz*», «*Tarragona*», «*La Reconquista*», «*La Veu de Tarragona*», «*Tribuna Escolar*», dirigí al President del Concell de Ministres i al Ministre de la Governació, en representació de totes les classes socials solicitant fos mantinguda la prohibició del joc, exilat ja fa sis mesos però ara amb amenaça de recomençar.

A propòsit d'això, recorda «*La Cruz*» la iniciació de la campanya, quan es significà la opinió tarragonina al voltant del qui llavors era Governador i ara és President de l'Audiencia don Joan Antoni Montserrat, que fou qui començà a perseguir al vici amb fermesa exemplar, de les declaracions del qual, fetes llavors a un altre confrare, el diari «Tarragona», i ara reproduides pel primer, extrec aquest paragraf impotantíssim: «*La iniqua i immoral explotació de l'ambició i de la feblesa humana no té disculpa ni en la pretesa utilitat material que pot reportar a la Beneficencia, pantalla derrera la qual s'ocullen uns quants intermediaris que fan que a la Beneficencia no hi arrivi res, o hi arrivi molt poc, del diner aplegat amb tanta vergonya...*»

L'Alcalde i el Governador Militar, totes les autoritats, feren declaracions en sentit igual. El senyor Cavestany, s'expresa així: «*Es que hi ha quelcom més subversiu que el contemplar com una autoritat consent que el jornal del treballador, en lloc de convertir-se en pa per als seus fills, vagi a parar a mans que fan industria del dol i de la miseria d'altri?*»

Però entre totes aquestes opinions recullides entre les més prestigioses personalitats de Tarragona, acompanyades per les dels presidents de nombroses corporacions i societats, plana amb autoritat insuperable la del Eminentíssim Sr. Cardenal Arquebisbe, Doctor Vidal, i Barraquer, primer jerarca de la provincia eclessiàstica tarraconense, que té la de Barcelona entre les diòcessis sufragànies. Val la pena de posar en lletra grossa sa decissiva sentencia: «ELS AUTORITZO PER A QUE FACIN PUBLICA LA MEVA MES ENERGICA CONDEMNACIO CONTRA AQUESTA IMMORALITAT—LA TOLERANCIA DELS JOCS PROHIBITS—QUE TANT DE MAL FA EN TOTS ELS ORDRES DE L'ESPERIT I DE LA VIDA.»

Ja no hem de dir rés més: en aquestes paraules del Prelat Metropolità hi és contenguda dins de la damnació de la tolerancia, per rigurosa deducció lògica i de sentit comú, oi més per rigurosa deducció de sentit cristià, la condemnació del pacte del joc amb la beneficencia; es a dir, hi es corroborada la mateixa doctrina del Cas de Moral tan clarament resolt al Butlletí Oficial Eclessiàstic Tarragoní segons l'esperit de la ensenyança augusta de 'Esglesia Catòlica.

Davant d'això, com queden les entitats catòliques barcelonines que cobren del joc? Que hi diuen llurs superiors religiosos, llurs juntes directives, llurs directors eclessiàstics i consiliaris? Es que gosarà algú sostenir que pot ésser moral a Barcelona ço que és immoral a Tarragona?

R. RUCABADO.

P. S.—A la «Carta oberta» que m'adreça «Un obrer», publicada al número anterior de CATALUNYA SOCIAL, respondré cumplidament així que hagi acabat la serie d'articles parlant del problema moral del joc, no pas menys important que el problema moral del sindicalisme, i en relació interna l'un de l'altre.

No consentiu que les entitats benèfiques rebin diners del joc, però socorrèu-les amb vostre màxim òbol.

Recordeu-vos, sobre tot, de l'Hospital de la Santa Creu, de Barcelona

El progres de la legislació obrera a França durant la guerra i després de la guerra

A l'endemà de la declaració de guerra semblava que les qüestions obreres no preocuparien al legislador ni al govern. Es temia que les lleis protectores del treball, lentament obtingudes, serien oblidades. En efecte, el dia 2 d'Agost de 1914, un decret autoritzà la derrogació de les lleis reglamentant les hores de treball en les mines i en les industries considerades útils per la defensa nacional. Però alguns dies després el govern recomanava a les autoritats que donessin a les lleis obreres una gran tolerancia. Moltes dones foren ocupades en treballs penosos obligant-les a romandre a les fàbriques durant les hores de la nit, i una disposició del 11 de Febrer de 1918, tot i reconeixent la necessitat de l'esforç de la dona, recomanava que únicament se les fes treballar a la nit quan les necessitats verament ho reclamessin.

La necessitat de produir amb intensitat, de desenrotllar l'esforç industrial, en les condicions excepcionals que exigia la guerra, havia forçosament de crear nous problemes obrers. El reclutaments dels obrers a les fàbriques de guerra, la cooperació i l'esforç de la dona, els obrers estrangers, demanaven la ceació de poderosos organismes que solucionessin els conflictes plantejats. La suspensió de treballs que no eren necessaris en aquells moments, exigien l'organització de socors als que no tenien feina. El cost de la vida i el sobtat augment que sofriren els articles de primera necessitat, no aconsellava deixà la fixació dels salaris a les discusions entaulades entre els obrers i els patrons o bé simplement a l'arbitri d'aquest darrers. Era necessari evitar els conflictes obrers i per aconseguir-ho s'afavorí el desenrotllament dels contractes col-lectius dels sindicats; es crearen comissions mixtes d'arbitratge, per a fixar els salaris i reglamentar el treball i finalment es conferiren als representants dels obrers el dret d'inspeccionar el treball.

En esclatar la guerra es produí una crisi molt greu en la industria francesa i foren molts els obrers amenaçats de fam, però s'establí un sistema de repartiment dels treballs públics i restà conjurat el perill. Les caixes de l'Estat i les comunals, afavorien els obrers que vagaven. La gent més apta era a la guerra i no hi hagué més remei que demanar l'esforç dels obrers d'altres nacions. Però amb això hi havia un perill. Una immigració massa abundant podia perjudicar la raça francesa. Tampoc podia abusar-se de la activitat femenina, car constituia un perjudici per l'augment de la població. S'acceptà una immigració moderada i es vetllà per la salut de les dones incorporades a les fàbriques. L'obra del comité del treball femení, creat al ministeri de la guerra, mereix tots els elogis.

Els homes representatius de França demostraren una gran capacitat. L'esmentat comité aconseguí que les dones treballessin en departaments higiènics i que es retribuís bé el seu treball. Creà cantines femenines, en les quals les obreres podien adquirir tot el necessari per la vida; fixà les hores de treball i de repós; prengué precaucions per les dones que havien d'ésser mares i manà als inspectors del treball que exigissin als industrials que es preocupessin abans que tot, de la salut de les obreres. Calia acabar amb l'abús del treball de nit imposat a les dones. No es podia suprimir totalment, però el ministre de la Guerra prohibí que treballessin a les mines dones menors de 18 anys i digué que únicament podrien treballar-hi en cas de molta necessitat les de 18 a 21 anys

Mes tard, l'al-ludit ministre aconsellà de limitar encara més el treball de la dona. El dia 1 de Juliol de 1917 publicà una circular fixant amb tota mena de detalls, els mitjans que s'han d'emplear per aconseguir la higienització del treball femení. Abans de la publicació d'aquesta circular, havia ja autoritzat que les obreres mares poguessin interrompre el treball mitja hora per tal d'alletar llurs fills. A les fàbriques es destinaria una cambra a aquest efecte.

Amb aquestes mides previsores les dones franceses varen poder aportar el seu concurs als treballs de la guerra. El problema dels salaris preocupà fondament al govern. El preu dels queviures augmentava considerablement i per tant calia que els obrers poguessin alimentar-se bé. El mes de Novembre de 1914 el ministre de la Guerra manà que es fés una revisió de salaris. Es inadmisible, digué, que el fabricants venguin els seus articles a preus exorbitants i no donguin als seus obrers un salari important (1). Anuncià que

(1) Circular del ministre de la Guerra del 14 de Novembre 1914.

pendria mides de gran rigor contra aquells que no complissin els seus deures. Els obrers que patiren més foren els que treballaven a domicili. Abans de la guerra el parlament s'havia ocupat mantes vegades de l'explotació iniqua de les obreres de l'agulla. En tots els paissos passa el mateix. Les pobres noies treballen supeditades a tota mena d'explotacions. Son molts els comerciants que s'han enriquit abusant de la feblesa i moltes vegades de la miseria de les pobres noies. La cambra votà una llei favorable a les obreres. Aquesta llei consisteix en crear dos comités: un de patrons i un d'obrers, els quals fixarien els salaris, que es farien públics i després d'ésser discutits i acceptats per tothom, esdevindrien obligatoris. D'aquesta manera s'aconseguí que les obreres que guanyaven salaris miserables, guanyessin una bona soldada que els permetés viure folgadament i atendre les necessitats de la vida.

J. C.

(*Continuarà*)

Insistint

Lletra oberta

A En Pere Ros, d'Ordal.

Quan vos, amic pagès inconegut, me reteu a demostrar-me amb números que la contracta d'aparceria d'avui es injusta, me sembla que no ho dieu prou bé. Perquè de contractes sobre la explotació de la vinya per parts n'hi han de varies menes, com vos sabeu, i així generaliseu massa. Tal vegada, diriau millor, que el conreu de la vinya en certes contrades de Catalunya, es anti-econòmic, i no rendeix per viure dignament la nostra pagesia vinyatera. Aleshores havieu de dir que la vinya, en aquestes contrades es injusta per l'amo i pel parcer. I succeeix que l'amo s'hi vol guanyar la vida, i el parcer o rabassaire igualment, d'aquí venen les raóns i els conflictes. El parcer ho fa pagar a l'amo i s'el vol treure d'entremig, i per això he dit i repeteixo que l'aparceria ha ocasionat la major part dels conflictes socials agraris de Catalunya. No es ara avinent detallar i historiar aquests conflictes, que son prou per escriure'n un llibre.

Però jo us dic en veritat, amic pagès inconegut, que en les comarques vinyateres al petit propietari que no te mes que vinya, havent de vendre el vi a cinc duros, tampoc se hi guanya la vida. I quan el ven a deu o a dotze, sí que se li guanya, però aleshores, en aquest any també se li guanya el parcer i el rebassaire al cinc dos, o al cinc tres.

Derivada la qüestió cap a quest cantó, se descubreix i es planteja brutalment al costat o per dessota de la qüestió social dels nostres vinyaters, un problema tècnic formidable, o si voleu vos, un problema de política econòmica agrícola. Les monocultures, i potser mes encara la de la vinya, pel petit propietari o parcer o rebassaire, les aventatges que importen d'intensificar la producció pel treball continuu i especialitzat de tot l'any, na recompensen els perills i desventatges, d'altre part. Si pert la collita, per qualsevol causa, el pagès o pert tot. Si el preu del fruit únic es baix, no es remunerador, no pot rescabalar-se amb un altre com cal. I quan el preu d'una temporada a l'altre es desnivella tantisim, com es el del vi, encara es pitjor. Aquestes puges i baixes que sofreix el ví d'un any a l'altre, no es comporta cap regla per fixar amb justicia un contracte de parceria, i el que un any es just, a l'any següent pot restar injust, sense la més mínima culpa de l'amo, o les dues parts contractants.

Amic pagés inconegut, hem de convindre tots, que al Panedes i a la Conca de Barberà hi ha massa vinya. Quan els Sindicats s'en convencin i fracassin en els de fer valorar ví, han de plantejar-se i resoldres el problema, ensajant imposant altres conrèus. Quins conrèus, me preguntareu vos? L'oliver o l'avellaner, o l'arbre fruiter, com la pruna i l'albercoc, o el de la cirera cereolí, amb grau més intens. Es qüestió d'estudiar-ho.

Els inconvenients de la monocultura de la vinya, a Catalunya, son gravats per un altre circumstància o fet consumat. I es que a l'empeltar les vinyes noves de soca americana, ningú tingué cap criteri ni fixà cap orientació de les clases o varietats adequades a les terres i a les condicions climatològiques per a que amb els mateixos treballs i adobs donguesin el màxim de rendiment. Es féu tot a la babalà, sense ponderar res. La minva de produció que això importa afecta a l'amo i parcer. Crec que d'això tampoc ne té la culpa, directament, l'amo.

Un altre causa, tal vegada, del poc remunerador de la vinya, con certes menes de conrèu, certa aplicació dels adobs. Perquè els nostres pagesos, per els conrèus de primave-

ra, en comptes de la primitiva arada romana no adapten o apliquen el planeth, qui triplicarien o quadruplicarien la feina? Per què, igualment, en certes vinyes lluny de vila, o alteroses, que no s'hi pot atançar el carro, s'entossudeixen en traginar-hi fems, costossissim de transport, i després colgar-los en sots fets a cop de fanga, costossissim de jornals? Volèu dir que l'adob orgànic no es podria proporcionar a les vinyes d'aquests paratges amb sembrades de vesses o altres llegums (i sembrades fetes amb màquina), i després colgarles al florir? Heu probat mai vos, amic pagès que us sentiu explotat, de fer-ho així i aplicar-hi, oimes, bones dossis convenients d'adobs químics? De tot això, si per cas, tampoc en deu tindre la culpa l'amo. Vos mateix, amic pagès inconegut, heu provat i comptat mai si no es en minva de la producció de la vinya el sembrar cereoli en als bancals, encara que sigui alternativament?

Tot això son problemes tècnics, que per la relació que guarden amb la qüestió social agraria o les contrades vinyateres, he volgut exposar-vos-los. L'amo i el parcer, que com vos dieu formen una companyia, particularment, concretament, podran ensajar de resoldre'ls. Però no ho faran mai, ni formaran aquesta companyia si abans no es reconcilien amb Deu, sino fan les paus sincerament. Jo hi ha vegades que penso perquè no ho fan els Sindicats, en comptes de dedicar-se a anar a cercar la Justicia amb microscopi i tot en els contractes dels seus. I es, creieume, bon amic pagès, que encara tots plegats alhora no ens hem afanyat a cercar el reialme de Deu, per tal que l'altre vingui així naturalment, o s'ens dongui de més a més.

Tantdebò que vos tinguéssiu l'esperit cristià prou fort per començar-ho de fer, encara que haguessiu de donar una llissó a l'amo.

Adeusiau.

Angel GRAU.

Coses de Russia

«A cadascú el que sigui seu»

Cal justament aplicar a Russia aquest aforisme, tan antic com el sentiment de justicia, innat en nosaltres.

Fins ara s'atribuí als russos tot ço que fa en Lenin i els seus a Russia, i la veritat es que els pobres russos son les primeres víctimes de les atrocitats comeses per aqueixos sectaris.

Les estadístiques diuen de vegades la veritat. I les estadístiques de Russia respecte a la colla de gent que provocaren la revolució volxevista, diuen que, ademés de Lenin, que sens dubte porta sang jueua, son també jueus 406 dels 503 principals funcionaris de aquell régim que no sabem còm anomenar. De russos autèntics sols n'hi ha entre dits 503 capdavanters, 29.

En quant a la premsa, dels 41 periodistes autoritzats per a escriure, els 40 son jueus.

Del Consell de Comissaris del poble son jueus 17 entre els 22 que'l composen.

La Comissaría de l'Interior, autora de innombrables penjaments, la dirigeix Zinowiet, jueu també. Dels 64 homes que la integren 45 son jueus.

La Comissaria de Negocis Estrangers solament té un rus al seu servei, Tchicherine (que és una bona pessa); els altres factotums son tots jueus, excepte tres.

La Comissaria de Justicia (ivalgue'ns Déu quina justicia!) l'encarna el famós Trotski servit per 18 jueus.

La de Instrucció Pública està composta per dos russos i 45 jueus.

¡Ja veieu si hi ha raó per carregar sobre l'espatlla del poble rus la càrrega feixuga d'iniquitats que han comés i estan cometen els Lenin i comparsa, *defensors* de Rússia!

Els homes assabentats dels esdeveniments del món, ja saben que no hi ha revolució sense jueus que l'organitzin i la sostinguin; però bo és que ho sàpiga el poble per un mitjà imparcial i convincent com la Estadística.

Encara preguntaran alguns innocents perquè a arreu del món els jueus son menyspreuats i perseguits per tota mena de gent i perquè molts governs se'n desentenen... sens perjudici de manllevar-lo-s'hi diners a qualsevol preu.

¡¡ARRUINAT PEL JOC!!

El criat del Casino:—No es capfiqui tant, senyoret; qui s'ha arruinat a benefici dels pobres be mereix la Gran Creu de Beneficència.

Joana de Roure

El matrimoni Roure no havia tingut fills, en els seus onze anys de vida conyugal, durant els quals l'avinença més plaent havia regnat en aquella llar, on el benestar s'esmunyia amb eixa placidesa familiar que tan encisava als seus temperaments, d'home honrat i dona de sa casa.

Ni la malvestat mundial de l'afrosa guerra, havia aconseguit enterbolir la tranquilitat d'aquella casa tan volguda d'amics i de nebots.

El senyor Roure era un fabricant discret i angelical. Humana representació del seixanta per cent del capital de la col·lectiva «Roure i Companyia», era d'aquells industrials que no ha fet més que continuar el negoci del pare amb seny i bonhomia. Així s'havia anat trobant rodejat de tanta sol·licitud comercial que, feliçment aconsellat pels seus dependents de confiança (veritables gestors de la empresa), es deixà portar per les circumstàncies, i sense altre esforç que el anar fent, prosperà tant en pocs anys, que com aquell que diu, es trobà amb més nous, que queixals per a trencar-les.

De bon començament a l'home li feia il·lusió l'èxit comercial: però tant d'èxit arribà a enfarfegar-lo i ofegar-li l'idea del seu propi mèrit, doncs acabà per convencer's de què en aquella màquina de guanyar diners, ell hi era completament passiu, car allò venia a ésser una mena de rifa. I encara que per altra part li agradava molt la comoditat de la vida i l'omplir de joiells les mans de la seva muller i havent assolit ço, ja d'abans, es trobà amb manca d'aspiracions més importants, i l'haver d'improvitzar pretensions, imposades per un imperatiu de la sort, li feia però certa recança.

Sortosament en el matrimoni Roure regia com una providència, la llei de les compensasions. Donya Joana, la muller gentil i frescota, equilibrava l'apatia i curtedad social del seu marit amb una fina vanitat ciutadana. Ella sí que s'en alegrava candorosament d'aquella rialleta que els hi feien els negocis. Però distingida de natural, suspicàç i malfiada del món, tenia el talent de la mesura correcta, i fugint de salts bruscos i camins forçats, anà operant en el senyor Roure, en sa casa i en ella mateixa, un perfeccionament de distinció i de confort, amb diplomàtica parsimònia.

Pels escrúpols del senyor Roure, l'evolució tan acuradament duta a cap per la seva muller, era la millor manera de fer-lo entrar en grandeses, sense que en tingués perfecte esment i sense que la seva rutina s'en escandalitzés gota.

Aquella nit mentre acabaven de sopar i es disposaven a vestir-se per anar al Liceu (a un abonament seguit ja de cinc temporades), ella es decidí a envestir una qüestió que ja feia temps que li rodava pel magí.

—Ah! escolta Fèlix; ja has vist aquells catàlegs?

—Sí, ja els he vist.

—Els de Marmon i el de Panhard, també?

—També.

—I que et sembla, hi ha alguna cosa que ens pugui convenir a nosaltres.

—Si que ens convindria, però no m'acabo de decidir... Diuen que es tan car de mantenir.

—Oh! vols dir que... A més, llavors podriem desfer-nos del cotxe. També ens han enviat catàlegs de tipus més baratos.

—Que hi duen els preus?

No. No sé perque no els hi posen. Potser que escrivim demanant-los-hi. Et sembla?

—Hi tens molta taleia, i jo no hi tinc cap pressa.

—Doncs mira, a mi em sembla que es una cosa que ens aniria molt bé, i principalment a tu, pel negoci pel teu càrreg ai, trobo que si, trobo que et fa falta.

—Si però em fa por que menja massa un trasto d'aquets. I després... la gent, tothom veurà que ho podem fer... com t'ho diré jo...? donariem a entendre massa que no ens ve d'aquí.

A la porta de la cambra truca la cambrera dient.

—Senyorets! a baix hi ha el cotxe.

El marit aprofita la interrupció per fer anar la conversa per altes viaranys.

I d'allò de les juntes de senyores, que fa temps que no me'n has parlat? Veus això si que m'agradaria que en fossis de forces, encara que hi tinguessim d'esmerçar-hi algun quartet. Com et deia abans, amb totes aquestes coses d'ara, de sindicalistes, i de patrons i d'obrers, seria molt oportú que tothom et conegués per molt caritativa, tu que tens tan bon cor i et fa tanta llàstima la miseria. He observat que gent de nostre braç, d'un quant temps en aquesta banda, intensifica més ses obres de beneficència sobre tot els aristòcrates, i els que es troben en nostre cas de prosperitat, sens dubte, perque no els hi puguin dir: que no s'enrecorden dels pobres... que els deixem a recó...

Un amic meu m'ha hit també una cosa que

em sembla que al cap d'avall ho tindre de fer, perque tot hom s'hi veu obligat avui dia, i que es l'anar augmentant de tant en tant als obrers cada cinc o sis mesos i vegades a la dependència, però principalment als obrers i fent-ho saber a tot hom; perque el que es ara noia, als homes sembla que els capgirin, gent que semblava molt entenimentada, parlen ara d'una manera que semblen uns perfectes anarquistes.

—A mi m'agraden molt també les juntes de beneficència, perque fill, una es fa amb lo bo i mellor. Aquesta tarda ja m'han invitat per una altra tómbola, i em sembla molt que'm faran de la junta d'aquell *ropero* de les obreres parteres, que't deia l'altre dia.

—Fins que no et facin presidenta, no estaré content. T'escauria tan bé amb la teva figura això d'ésser presidenta.

—(*Amb afalac*). Allavors ja tindrem auto.

—(*Resident-se*). Que n'ets de bona, i com m'agrades,

—Vaja! no comencem... Anem al Liceu?

—Anèm!

Han passat dies setmanes, mesos. Sota el cobalt puríssim de nostre cel barcelonís i en l'hora calitjosa de la migdiada Joana de Roure es acompanyada per Elisa Gordiola a un barri obrer.

Elisa es un belluguet de noia; secretaria d'un sens fi de *roperos;* que té la banda de Maria Lluisa; que enraona tant; que té la mà trencada per anar a deixar una almoina en un cau de misèria, i que es pinta sola per donar un *sablazo* (amb fins benèfics), al senyor més respectable i seriós.

Joana i Elisa es dirigeixen a un segon pis d'una casa pobra de suburbi, per a fer-ne present a una recomenada, de dos llits, peces de roba, i algun queviure.

La senyora de Roure es novícia en la tasca, i està un xic esverada. Això d'haver de fer un viatge tan pesat en tramvia. Un tranvia tot plè d'homenots on no hi van més dones que elles dues. I l'haver d'estar-se fent visita en una casa, tota plena d'un tuf repugnant i d'una tristesa indecisa; li feía una certa basarda que només una amalgama de sentiments de caritat i compromisos d'amistat, acconseguí apaivagar. Ja que no es tractava d'exercitar la caritat per mitjà d'una barroera transferència de metal-lic, ella s'hauria estimat molt més, prodigar la seva almoina i misericòrdia, ajudant a organitqar balls o qualsevol festa benèfica, per feina que li hagués portat o encara que hagués sigut fent robeta de canalla a casa, peró el sacrifici que ara se li demanava, esdevenia per a ella com una cosa quasi superior a ses forces.

Na Gordiola procurava alleugerir aquestes penes amb el seu parlar pintoresc i la seva brometa característica.

Després de pujar una escaleta rònega, i d'unes quantes ensopegades en la fosca, trucàren en una de les quatre portes que hi havia en cada replà. Va obrir la porta una dona jove, prematurament passada, i molt bruta. La Gordiola entrà primer, Na Joana darrera i amb tantes ganes d'entornar-s'en com Na Lluisa de mostrar les seves evidents aptituts per la tasca.

La dona bruta anà desgranant un trist rosari de dissorts i de baixeses. Els hi contà les malalties de la canalla, les baralles i les immoralitats dels llogaters, i les desventures del seu marit. No parlava d'ella, Tenien ses paraules un tò profètic i un cinisme fatalísta que capit per la de Roure, és el que va esglaiar-la més. La pobre dona es dirigia a les dues senyores parlant amb una familiaritat estranya, sense mira'ls-hi el rostre, els ulls fixos en els trajos llurs, aventurant de tant en tant una mirada, a llurs bosses magnífiques de tanques de conxa.

La Gordiola que duia tot el pes de la conversa, mirava a la de Roure com invitant-la a llençar-se a parlar, i per fí, Na Joana feu a la dona bruta, algunes preguntes. Entre elles, les següents:

—I doncs, i el seu marit...? Que's que està malalt?

—No senyora, no, el meu marit treballa, però guanya poc, i no veu que tot està tant car. Els llogaters no paguen, aquestes criutures, fins que no obrin el col-legi de les monges, han de menjar aquí casa... i així malaltets pot ser tampoc me els voldrien. El metge del patronat ja no ve, no se si és que ja s'en ha cansat o que ja deu tenir visites de pago; i aqui no entra més que el poc que el meu marit guanya... (Tot això dit sense una llágrima, amb aquella resignació esgarrifosa de la gent avesada a patir).

—Però, si el seu marit treballa... tan poc guanya! Si diu que ara es paguen tan bons jornals?

—Ca, no ho cregui, senyora, guayen una misèria... i això que són una gent, que diu que han fet tants diners, ara amb la guerra.

—Si que es estrany!... I, on treballa el seu marit?

—Oh! lluny, alli dalt... al vapor vell... Estic que en diuen a cal Roure.

Josep FONT SANS.

D'ací i d'allà

Amb motiu de la darrera sagnant revolta ocorreguda a Portugal s'han fet estadístiques dels abalots haguts en els onze anys que fa que la república està implantada. Aquells es calculen en vint i dos. A revolució per mig any.

Confessem que en això trobem discrets als portuguesos. I encara molt més en quant es tracta del nombre de ministres que s'han succeit. Aquests sumen trenta quatre.

Ells que compten els soldats de cavalleria per les potes dels cavalls en quant a ministres no passen de les ferradures.

¡Son modestos!

* * *

Un exemple perquè es vegi la cultura de certa premsa. Consti que era de provincies.

Amb motiu de l'homenatge dedicat suara al mestre Pedrell per l'«Orquestra Pau Casals», parlava un diari de «La Celestina, tragi-comedia de los señores Calixto y Melibea.»

* * *

A Varsovia s'han celebrat eleccions per la Junta de la Caixa de Socors als malalts, havent copçat els primers llocs els representants del partit comunista.

Ara els malalts obrers formaran una associació novella que es titularà «L'Extramaunció».

* * *

El blat baixa i el pa es manté pels nuvols, que és com no mantenir-nos als que encara trepitgem terra.

Cóm s'enten això?

La solució demà... o demà passat. No vé d'un dia.

* * *

Es fa correr per aquí que el germà petit d'En Belmonte que està servint a l'exèrcit d'Africa es proposa, amb la col-laboració del Terretremol organitzar una festa de braus a profit dels seus companys soldats.

Nosaltres que de tauròfils que som menjem el dilluns estofat de toro (encara que això sembla a primera vista ser *tauròfolo*) ens plau la idea, però augurem un fracàs perquè per organitzar curses de braus es precís que s'hi entenguin alguns socis del Círcol del Liceu de Barcelona, que en tenen la mà trencada.

* * *

Hi han coses que un hom no les enten.

Allí al Marroc en quant els moros volen demostrar l'amistat a Espanya fan present als seus representants d'uns quants moltons, badelles o bous; i com que avui som amics, demà enemics i l'altre amics novament (o sigui els dies d'*Encants* partidaris i el reste contraris), el nombre de exemplars de bestiar es multiplica. Això vol dir que els moros en tenen molts.

I aquí no tenim ni moltons, ni badelles, ni bous, ni esquelles, perquè volen fer moros.

* * *

¿Per què tots els oradors del Congrés han atacat les Juntes de Defensa?

Per *cabanelles* tota la disort dels afers de Melilla.

* * *

L'altre dia varen veure una caricatura, en un estimat confrare madrileny, representant un lleó del Congrés que fugia de vergonya.

De vergonya ens estranya perquè si... no en tenen que volen esperar dels lleons, però amb una mica de por si que devia fugir.

¡Anem-nos a la gabia, company! devia dir a l'altre.

NOTICIARI

La Lliga de Consumidors i Llogaters de aquesta ciutat envià al Govern un ben fonamentat Informe respecte les deficiencies que conté el R. D. sobre Inquilinatge que prompte serà presentat a les Corts en forma de projecte de llei.

—A Sitges la «Cooperativa Nacional de la Habitació Popular», d'acord amb el «Foment de la Propietat», construirà el segon grop de cases barates amb molta d'activitat.

—L'Institut d'Orientació Professional, mitjançant la Secció d'Estadística, està practicant una enquesta prop dels consultants que han visitat l'Institut en demanda de consell per tal de coneixer el resultat que en la pràctica han donat els consells facilitats per l'Oficina d'Informació.

Les respostes rebudes afecten ja més de la meitat dels individuus aconsellats, i una vegada closa l'enquesta, les dades recollides permetran de fer un estudi complet de l'orientació pel qual es tindrà esment de l'eficacia de la tasca que l'Institut vé realitzant.

—El Congrés de construcció i d'obres públiques de Brusseles, s'ha pronunciat contra la jornadaj de les vuit hores i contra la participació en els beneficis.

—Els Consells dels Estats suissos rebutjà per 22 vots contra 1 l'adhessió a la Convenció de Washington referent a la jornada de vuit hores als establiments industrials.

—A Anglaterra va baixant el promig en el cost de la vida. Ara és de 110 per 100 respecte l'any ans de la Guerra Gran.

—En la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis es va celebrar la reunió de la Col-laboració Catalana de retirs obrers, amb assistencia delconseller delegat de l'Institut Nacional de Previsió i Conseller Tècnic de la *Acció Popular*, senyor Maluquer.

Els senyors Monegal i Bastardas, de la Caixa col-laboradora, expressaren el propòsit de fermesa en el compliment del règim de tot Espanya, perquè es tingui confiança en els possibles avenços que, dintre del mateix, els elements socials desitgen; els representants obrers, Comaposada i Gorga, manifesten que a la classe obrera li interessa pensar que ha conquerit un dret, base de més amplies concessions; el senyor Moragas expressa la satisfactoria proporció d'obrers inscrits a Catalunya i Balears, així com els avenços i milloraments que es podran aconseguir amb el funcionament tècnic del règim.

L'inspector regional, senyor Món, constà l'agraiiment a les autoritats per l'ajuda prestada per a la pràctica de les seves funcions inspectores i va donar compte de les denuncies presentades al Jutjat.

Finalment, el senyor Maluquer, que presidia la reunió, va donar noticia detallada dels trebals de la Conferencia Internacional que s'ha de celebrar a Ginebra en lo referent a Previsió social.

—La Comissió Mixta del Treball en el Comerç de Barcelona, desitjosa de procurar el millorament dels empleats i dependents de la classe mercantil, ampliant les condicions del règim obligatori de retir establert pel Decret Llei d'11 de Març de 1919, fent-lo extensiu a tots aquells, sigui la que sigui la seva retribució i aplicant-lo, no solament per als casos de retir per edat, sinó també en els casos d'incapacitat i mort, ha acordat obrir un concurs públic, lliure i internacional, per a premiar el millor estudi o memoia que es presenti, desenrotllant el següent tema: «Règim de pensions per a la dependencia mercantil, que, a base de mutualitat previngui els casos de vellesa, impossibilitat pel treball i mort».

—L'Assemblea de Agricultors castellans demana igual tracte arrenselari que les industries més favorescudes i recàrrec aduané de quinze pessetes per cent quilos al blat estranger; que es tregui d'Espanya el blat que l'Estat posseeix i que en els transports es dongui preferencia al blat.

—La Reina Cristina inaugurà vuit cases barates a Sant Sebastià. Cada una costa dotze mil pessetes. Se'n construiràn 28.

—S'ha nombrat oficialment una Comissió Mixta, composta pels elements interessats en la producció carbonífera, per tal de mitigà els efectes de la crisi hullera i encara solucionar-la si es possible.

—El Cens pecuari ara publicat diu que hi ha 25.102,975 caps d'aviram; 20.521,677 de bestià de llana; 5.151,958 porcs; 4.298,056 cabres; 3.718,189 vaques; 1.294,912 mules; un milió 137, 980 ases; 722,185 cavalls i (a Canaries) 4,268 camells.

—El Centre Gremial de Gracia treballa per a que, respecten als dependents la jornada legal de vuit hores, les botigues tanquin a les vuit del vespre i no a les set, com ara, perdent-se l'hora millor de venta i de lluiment d'aparadors.

GRAN CERERIA

ESPECIALIDAD en cirios, blandones, hachas, candelas y todo lo concerniente al ramo de cerería, elaborado con toda perfección al peso, forma y gusto de cada país en CERAS PURAS DE ABEJAS para el CULTO CATOLICO, y con buenas mezclas de varias clases y precios. «Sin humo, olor ni carbón.»

BLANQUEO DE CERAS en gran escala, puras sin mezcla.

CERAS AMARILLAS de todas procedencias Cerecina, Perafina, Estearina, etc.etc.

FABRICA de BUJIAS Esteáricas y transparentes, blancas y colores de todas clases y varios precios. Cirios y blandones esteáricos de todas dimensiones.

Casa fundada en 1858. Expediciones a todos los puntos de la Península y Ultramar.

12 MEDALLAS DE 1.ª y 2.ª CLASE

Princesa, 40 **ANTONIO SALA** Barcelona

Teléfono, 428. A.

Se remiten notas de precios, y catálogos, gratis.

CATALUNYA SOCIAL **SURT ELS DISSABTES**

Un any. . . . . 8 ptes.
Sis mesos . . . 4 »
Cada número . . 15 cèntims.

ANUNCIS A PREUS ECONÓMICS

CONSULTORIO CLÍNICO
DEL
DR. R. JORDÁ MASIP

Tratamiento moderno de las enfermedades génito-urinarios y cirugia

Condiciones especiales para trabajadores.

HORAS DE VISITA: DE 7 A 9, TARDE.

BOQUERIA, 27 pral. 2.ª
Entrada: ALSINA, 3.

INTERESSANTÍSSIMA

per a els senyors Rectors, propietaris, pagesos, i Sindicats Agraris, es l'obra del

P. CHALBAUD, S. J.

Sindicatos y Cajas Rurales

4.ª edició aumentada

Per demandes dirigir-se a
« ACCIÓN POPULAR »
Baix St. Pere, 1, 3 i 5
BARCELONA

HA SORTIT

LA QUARTA EDICIÓ NOTABLEMENT AUMENTADA DE LA

Sociología Cristiana

DEL

Dr. Josep Llovera, Pbre.

UNICA A ESPANYA, COM A CLARA, COMPLERTA I CONCISA

SE VEN A LES PRINCIPALS LLIBRERIES I A
« ACCIÓN POPULAR »

PREU: 7 PESSETES

GRANS MAGATZEMS JORBA
MANRESA-BARCELONA-BRUSEL·LES

ELS MES IMPORTANTS
: : DE CATALUNYA : :

ELS QUE VENEN MES,
: : I MES BARATO : :

CONTINUAMENT ES REBEN LES MES ALTES NOVETATS
EN CAMISERIA, LLANERIA, SASTRERIA, SOMBRERERIA,
SABATERIA, JOIERIA, ETZ.

PREU FIXE

SERVICIOS DE LA COMPAÑIA TRASATLÁNTICA

Línea de Cuba Méjico.—Servicio mensual saliendo de Bilbao el 17, de Santander el 19, de Gijón el 20 y de Coruña el 21, para Habana y Veracruz. Salidas de Veracruz el 16 y de Habana el 20 de cada mes, para Coruña, Gijón y Santander.

Línea de Buenos Aires.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 4, de Málaga el 5 y de Cádiz el 7, para Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires; emprendiendo el viaje de regreso desde Buenos Aires el día 2 y de Montevideo el 3.

Línea de New-York, Cuba, Méjico.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 25, de Valencia el 26, de Málaga el 28 y de Cádiz el 30, para New-York, Habana y Veracruz. Regreso de Veracruz el 27 y de la Habana el 30 de cada mes con escala en New-York.

Línea de Venezuela-Colombia.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 10, el 11 de Valencia, el 13 de Málaga, y de Cádiz el 16 de cada mes, para Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico y Habana. Salidas de Colón el 12 para Sabanilla, Curasao, Puerto Cabello, La Guayra, Puerto Rico, Canarias, Cádiz y Barcelona.

Línea de Fernando Póo.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 2, de Valencia el 3, de Alicane el 4, de Cádiz el 7, para Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma y puertos de la costa occidental de Africa. Regreso de Fernando Póo el 2, haciendo las escalas de Canarias y de la Península, indicadas en el viaje de ida.

Regreso de Fernando Póo el 2, haciendo las escalas de Canarias y de la Península, indicadas en el viaje de ida.

Línea Brasil-Plata.—Saliendo de Bilbao, Santander, Gijón, Coruña y Vigo para Río Janeiro, Montevideo y Buenos Aires, emprendiendo el viaje de regreso desde Buenos Aires para Montevideo, Sanos, Río Janeiro, Canarias, Vigo, Coruña, Gijón, Santander y Bilbao.

Además de los indicados servicios, la Compañía Trasatlántica tiene establecidos los especiales de los puertos del Mediterráneo a New-York, puertos Cantábrico a New-York y la Línea de Barcelona a Filipinas, cuyas salidas no son fijas y se anunciarán oportunamente en cada viaje.

Estos vapores admiten carga en las condiciones más favorables y pasajeros, a quienes la Compañía da alojamiento muy cómodo y trato esmerado, como ha acreditado en su dilatado servicio. Todos los vapores tienen telegrafía sin hilos. También se admite carga y se expiden pasajes para todos los puertos del mundo, servidos por líneas regulares.

304(05)(46.71) Cat.

Academia Cots

FUNDADA EN 1879.—**C. ARCHS, 7, pral.**
(Travesía de plazas Santa Ana y Nueva)

CENTRO DE ENSEÑANZA, ESENCIALMENTE PRÁCTICA, DE COMERCIO

Reforma de letra, Ortografía, Correspondencia comercial, Documentación, Prácticas de escritorio, *Mecanografía*.—Cálculo mercantil y Teneduría de libros por partida doble, aplicados a toda clase de empresas incl usas la *Banca y Bolsa* —El Título de Tenedor de libros, previos exámenes por péritos y profesores mercantiles. *Clases especiales para señoritas*.—Practical of School Languages (Lenguas vivas) por profesores extranjeros y por métodos modernos puramente prácticos.—Taquigrafía.—Geografía comercial. Lenguáfonos.

Imp. La Hormiga de Oro Calle Nueva de S. Francisco, 17, Barcelona

FRANQUEO CONCERTADO